

Het sleepnet

De gelijkenis van het sleepnet is evenals de gelijkenissen van de schat in de akker en de parelkoopman alleen te vinden in het evangelie van Mattheüs. Jezus zei tegen Zijn discipelen: "Het koninkrijk der hemelen is eveneens gelijk aan een sleepnet dat in de zee werd geworpen en van allerlei soort bijeenbracht; toen het vol was, trokken zij het op het strand, en zij gingen zitten en verzamelden het goede in vaten, maar het bedorvene wierpen zij weg" (Matt. 13:47 en 48).

Van deze gelijkenis heeft Jezus een uitleg gegeven, evenals van de gelijkenissen van de zaaier en van het onkruid. Hier volgt de uitleg echter onmiddellijk op de gelijkenis. De Here zei: "Zo zal het zijn in de voleinding van de eeuw: De engelen zullen uitgaan en de bozen uit [het] midden van de rechtvaardigen afscheiden en hen in de vuuroven werpen; daar zal het geween zijn en het tandengeknars" (vs. 49 en 50).

Omdat de uitleg van de gelijkenis van het sleepnet veel overeenkomst vertoont met het slot van de uitleg van de gelijkenis van het onkruid (vs. 41 en 42), menen veel commentatoren dat beide verhalen dezelfde strekking hebben. Er bestaan tussen de twee gelijkenissen echter belangrijke verschillen.

Overeenkomsten en verschillen

1. Het toneel van de gelijkenis van het onkruid is een "akker" (vs. 24), die volgens Jezus model staat voor de "wereld" (vs. 38). In de oorspronkelijke Griekse tekst wordt daar het woord *kosmos* gebruikt. De akker is een beeld van de geschapen werkelijkheid, waartoe zowel Israël als de volken behoren. Het toneel van de gelijkenis van het sleepnet is echter de "zee" (vs. 47). In de Bijbel is die zee een beeld van de volkerenwereld buiten het land Israël;
2. in de gelijkenis van het onkruid worden slaven van de landeigenaar beschreven. Deze mensen willen het onkruid op de akker gaan verwijderen, maar de heer verbiedt het hun (vs. 28-30). In de gelijkenis van het sleepnet is er sprake van een net dat in zee is geworpen en op het strand wordt getrokken om de vangst te gaan sorteren (vs. 47 en 48). Gezien de uitleg die de Heer van de gelijkenis geeft, zijn de personen die de vangst sorteren geen mensen, maar *engelen* (vs. 49). De scheiding (tussen onkruid en tarwe, of goede vis en bijvangst) wordt in beide gelijkenissen voltrokken door engelen die de Messias 'uitzendt' (vs. 41) of doet 'uitgaan' (vs. 49). De scheiding vindt plaats wanneer de oogst rijp of het net vol is geworden;
3. de gelijkenis van het onkruid betreft tarwe en dolik, die tot het tijdstip van de oogst moeilijk kunnen worden onderscheiden (vs. 26). De gelijkenis van het sleepnet betreft eetbare en ongenietbare vangstdieren. In eerste instantie kunnen we daarbij denken aan vissen die voor consumptie geschikt zijn en onreine dieren die het volk Israël niet mag eten: krabben, kreeften, garnalen en schelpdieren. Jezus zegt immers dat het net dieren "van allerlei soort" bijeenbrengt (vs. 47). Maar later merkt Hij op, dat de vissers het "goede" scheiden van het "bedorvene". Voor bedorven gebruikt Hij een Grieks woord dat 'rot' betekent (*sapros*). Hetzelfde woord komt binnen het Nieuwe Testament nog op zeven andere plaatsen voor. Het is meestal weergegeven als "bedorven", maar in een enkel geval ook als 'vuil':
  - "Aan hun vruchten zult u hen kennen. Men plukt toch geen druiven van dorens, of vijgen van distels? Zo brengt elke goede boom mooie vruchten voort, maar de *bedorven* boom brengt slechte vruchten voort. Een goede boom kan geen slechte vruchten voortbrengen en een *bedorven* boom geen mooie vruchten voortbrengen" (Matt. 7:16-18);
  - "Of stel: de boom is goed, en [dan ook] zijn vrucht goed; of stel: de boom is *bedorven*, en [dan ook] zijn vrucht *bedorven*. Want aan de vrucht wordt de boom gekend" (Matt. 12:33);
  - "Want er is geen goede boom die *bedorven* vrucht voortbrengt, en evenmin een *bedorven* boom die goede vrucht voortbrengt; want elke boom wordt aan zijn eigen vrucht gekend; want men plukt geen vijgen van dorens en men oogst geen druiven van een braamstruik" (Luk. 6:43 en 44) en

- "Laat geen *vuil* woord uit uw mond komen, maar veeleer één dat goed is tot opbouwning waar dat nodig is, opdat het genade geeft aan hen die horen" (Efe. 4:29).

Door het woord "bedorven" (of 'rot') te gebruiken, wekt Jezus de indruk, dat de vangstdieren in het net vooral gescheiden worden op grond van de vraag of ze levend en gezond dan wel dood en bedorven zijn;

4. de gelijkenis van de dolik sluit af met de woorden: "*Verzamelt eerst de dolik* en bindt het in bossen om het te verbranden ..." (vs. 30). De gelijkenis van het sleepnet heeft een ander slot. Het net brengt (dieren) van allerlei soort bijeen en het wordt *vol*. Het vol worden van het net is voor vissers aanleiding tot grote blijdschap. Dat er behalve goede vissen ook onbruikbare dieren worden gevangen, is onvermijdelijk. De gelijkenis sluit af met de woorden "en zij gingen zitten en *verzamelden het goede* in vaten ..." (vs. 48). Uit het gebruik van het werkwoord 'verzamelen' (Grieks: *sullegoo*) blijkt dat de gelijkenis van de dolik betrekking heeft op het verzamelen van het onkruid, terwijl de gelijkenis van het sleepnet vooral gericht is op het verzamelen van het goede. De gelijkenis van de dolik heeft een negatieve strekking. De gelijkenis van het sleepnet is in de eerste plaats positief en
5. hoewel de uitleg van de gelijkenis van het sleepnet veel overeenkomst vertoont met het slot van de uitleg van de gelijkenis van de dolik, is er ook sprake van verschillen. In de uitleg van de gelijkenis van de dolik zegt Jezus, dat de engelen "alle aanleidingen tot vallen" verzamelen en "hen die de *wetteloosheid* doen" (vs. 41). Maar in verband met het sleepnet spreekt hij over het "afschieden van de *bozen*" (vs. 49). In verband met de eerste gelijkenis wordt er gezegd, dat de engelen het onkruid "uit het *koninkrijk*" zullen verzamelen (vs. 41). In verband met de tweede gelijkenis merkt de Here op, dat de bozen worden afgescheiden "uit het midden van de rechtvaardigen" (vs. 49).

De symbolen in de gelijkenis

De gelijkenis van het sleepnet maakt gebruik van zeven symbolen: het net, de zee, goede vissen, rotte vissen, het strand, de vaten en de personen die de vis sorteren. Laatstgenoemden worden in het verhaal aangeduid als "zij".

Voor "sleepnet" gebruikt Mattheüs een Grieks woord (*sageenee*) dat in het Nieuwe Testament alleen hier voorkomt. Het Nederlandse woord 'zege', als aanduiding voor een drijfnet met een soort 'fuik' eronder en daaraan twee lange vleugelnetten, is mogelijk van dit Griekse woord afgeleid.

Het woord dat Mattheüs gebruikt voor het 'bijeengbrengen' van allerlei soort (*sunagoo*) is veel bekender. In de tweeënzestig Bijbelteksten waarin het voorkomt, heeft het bijna altijd betrekking op het bij elkaar brengen van *mensen* - gelovigen voor de eredienst, of vijanden van God voor het beramen van kwade plannen. Het Nederlandse woord *synagoge* is van dit Griekse werkwoord afgeleid.

Bij "de zee" moeten we denken aan de "grote zee", d.w.z. de Middellandse Zee. Jezus' opmerking dat het net (vissen) "van allerlei soort" bijeenbrengt, heeft in het Oude Testament een parallel in een profetie van Ezechiël over de toekomst van de Dode Zee: "Vissers zullen erlangs staan van Engedi tot En-Eglaim; het zal een plaats zijn om de netten uit te spreiden, en de vissen erin zullen *van allerlei soort* zijn, zoals de vissen van de grote zee, zeer talrijk" (Ezech. 47:10). Bij vissen van allerlei soort dacht een Israëliet aan de vissen van de grote zee. In de profetische Schriften is die "grote zee" een beeld voor de volkerenwereld buiten het land Israël (zie bijvoorbeeld Dan. 7:2 e.v.).

Het woord "vaten" is een aanduiding van (stenen) potten of kruiken. In het Nieuwe Testament komt het verder alleen nog maar voor in de gelijkenis van de wijze en de dwaze meisjes. De wijzen hadden olie in "kruiken" meegenomen om hun lampen te kunnen bijvullen (Matt. 25:4), in tegenstelling tot de dwazen wier lampen uitgingen.

Voor 'wegwerpen' staat in het Grieks letterlijk 'uitwerpen'. Dezelfde uitdrukking gebruikt Jezus later voor het 'uitwerpen' van een onnutte slaaf in de buitenste duisternis (Matt. 25:30).

Gezien de uitleg die de Here over het slot van de gelijkenis geeft, zijn zij die het net op het strand trekken wanneer het vol is geworden om de vis te gaan sorteren, engelen (Matt. 13:49).

Wat zou de verklaring van deze gelijkenis kunnen zijn?

Jezus ging over tot het vertellen van gelijkenissen, omdat het volk Israël 'kijkend niet keek en horend niet hoorde'. Hun hart was "vet" geworden. Ze namen de blijde boodschap van het nabije koninkrijk niet ter harte en ze begrepen de zin niet van de vele tekenen die wezen op de Koning en Zijn volmacht (Matt. 13:10-17).

Met de eerste reeks van vier gelijkenissen liet de Messias zien dat het koninkrijk dat nabij was zich vanwege de verwerping van Zijn boodschap niet normaal zou ontwikkelen. In de tweede reeks van vier wijst Hij Zijn discipelen op het feit dat Gods heilsplan ondanks alles doorgaat en dat Zijn bedoelingen volmaakt gestalte zullen krijgen.

De schat die even aan het daglicht kwam, werd weer verborgen. De krachten van de toekomstige eeuw die zich in Israël hadden gemanifesteerd, hielden op (Hebr. 6:4-8). De vinder vertrok om de hele akker te gaan kopen (Matt. 13:44). De Vorst van het toekomstige rijk wendde Zich af en ging op weg naar het kruis. Maar de manifestaties van dat rijk verdwenen niet *voorgoed*. De gelijkenis veronderstelt dat de vinder die een koper is geworden, eens zal terugkomen om zich de akker te gaan toe-eigenen. Dan zal de schat opnieuw, en ditmaal definitief, zichtbaar worden. Israël wordt de bruid van het Lam. De koninkrijken van de wereld worden het eigendom van onze Heer en van Zijn Gezalfde (Openb. 11:15). De Koper zal de akker, die door de betaling van de losprijs aan het kruis Zijn eigendom werd, opeisen.

De parelkoopman deed afstand van zijn hele verzameling en ging weg om één kostbare parel te kopen. De Messias sprak niet meer over het nabije koninkrijk en riep de scharen niet meer op om zich vanwege de nabijheid van dat rijk te gaan bekeren. Integendeel, Hij sprak een wee uit over de farizeeën, sadduceeën en wetgeleerden en ook over de inwoners van Jeruzalem en het Joodse land. Hij sprak met Zijn discipelen over Zijn naderend einde. Door dat sterven zou Hij de dood overwinnen en na Zijn opstanding en hemelvaart zou Hij de levendmakende Geest worden. Door die Geest zou het nieuwe verbond voor Israël mogelijk worden, een verbond dat niet berust op de gebrekkige trouw en gehoorzaamheid van de menselijke partners, maar op God Die Zijn wet in hun harten schrijft. Alleen zó kan Israël de bruid van het Lam worden, en kunnen de Israëlieten het nieuwe Jeruzalem binnengaan.

De gelijkenis van het sleepnet staat met de beide voorafgaande gelijkenissen in nauw verband. De dood en de opstanding van de Here Jezus zouden door een onverwachte gebeurtenis worden gevolgd. Het net (symbool van een verborgen gestalte van het koninkrijk der hemelen) zou worden uitgeworpen in de volkerenzee. Dat de volken nog vóór de komst van de Messias in heerlijkheid uitgenodigd zouden worden om zich tot de God van Israël te wenden, werd in de tijd van Jezus niet verwacht. Orthodoxe Joden verwachtten dat de Messias zou verschijnen en allereerst Zijn volk Israël zou zegenen. Bij het zien van de zegen van God voor Zijn uitverkorenen zouden de volken zich dan in tweede instantie tot de HERE gaan wenden. Volgens de gelijkenis die Jezus vertelde, zou het net echter al in zee worden geworpen vóór de voleinding van de eeuw, niet pas in de toekomstige eeuw! {1. Bij het uitwerpen van het net in de volkerenzee hoeven we niet (en zeker niet alleen) te denken aan het werk van de huidige zending en evangelisatie. Uit de woorden van de Here blijkt dat de gelijkenis vooral betrekking heeft op de periode die onmiddellijk voorafgaat aan de "voleinding van de eeuw" (Mattheüs 13:49). In die tijd zal het evangelie van het Koninkrijk gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken (Mattheüs 24:14). Ook mogen we bij het uitwerpen van het net misschien denken aan het "eeuwig evangelie" dat door een engel aan "alle volk en stam en taal en natie" verkondigd zal worden: "Vreest God en geeft Hem eer" (Openbaring 14:6-7)}

De goede boodschap van vergeving van zonden en nieuw leven door Christus zou overal worden gepredikt (zie Hand. 5:31 en 32; 10:43 en 13:38 en 39), allereerst in Jeruzalem. Velen zouden komen van oost en west en met Abraham, Izaäk en Jakob aanliggen in het koninkrijk der hemelen (Matt. 8:11). Het net zou uiteindelijk vol worden, een "volheid" uit de volken zou ingaan (Rom. 11:25). Het net zou 'goede vissen' bijeenbrengen: mensen wier harten door geloof gereinigd zijn en die rechtvaardigen zijn geworden, maar ook 'rotte vis': mensen die de genade van God hebben veranderd in losbandigheid (Jud. 4) en die hebben gezegd: "Laten wij het kwade doen, opdat het goede eruit voortkomt" (Rom. 3:8).

Wanneer het net vol geworden is, zou het op het strand getrokken worden en de vangst zou gesorteerd worden. Goede vis wordt dan verzameld en de rotte wordt weggegooid. Van dit slot van het verhaal geeft Jezus de volgende uitleg: "De engelen zullen uitgaan en de bozen uit [het] midden van de rechtvaardigen afscheiden en hen in de vuuroven werpen; daar zal het geween zijn en het tandengeknars" (Matt. 13:49 en 50).

In de "voleinding van de eeuw", dat wil zeggen: bij het einde van de tegenwoordige boze eeuw, in de tijd van de oogst of de inzameling, zal er een scheiding plaatsvinden. Wie Gods boodschap van genade ter harte heeft genomen, mag het komende rijk in en mag delen in de heerlijkheid die daarmee gepaard gaat. Maar wie de genade als dekmantel voor kwaadwilligheid heeft gebruikt, wordt er uitgegooid (Matt. 13:48; vgl. 25:30 en 2 Thess. 1:8). Zonder pardon, ook al knarsetandt iemand van woede en klaagt hij dat hij onrechtvaardig wordt behandeld. Rotten vis komt terecht in de afvaloven. Daar gaan alle ziektekiemen te gronde en blijft er van zulk afval niets over (vgl. Mal. 4:1 en 3).

Maar net zoals dit bij de verbranding van het onkruid het geval was, is de afvaloven nog niet het laatste gericht over de rotte vissen. Ze zullen bij de grote witte troon geoordeeld worden naar hun werken (Openb. 20:11-15).